

A-rundskriv nr.: A/4-2025
Dokument nr.: 25/03131-21
Arkivkode: 510
Dato: 12.11.2025
Saksbehandler: Anne Tøndevold

Til: Kommunen

ASA 4313 - Rammeavtale mellom KS og NFF, NMF og PFF om drift av selvstendig næringsdrivendes fysioterapivirksomhet

Dette rundskrivet avløser A-rundskriv 4/2023.
Ny avtaleperiode er 1.1.2026 til 31.12.2027.

Rammeavtalen regulerer forholdet mellom kommunen og selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter med driftsavtale.

De viktigste endringene i den nye avtalen beskrives nedenfor.

Utlysning (punkt 6.1)

Det er tydeliggjort at betingelser for inntreden i gruppepraksisen ikke skal fremkomme i utlysningsteksten. Dette gjelder for eksempel krav om kjøp av aksjer eller betingelser i husleieavtaler.

Twist om overdragelsesvilkår (punkt 8)

Fysioterapeut som krever nemndsbehandling, kan velge å varsle motparten som tidligere ved rekommandert sending eller offentlig godkjent digital postkasse.

Nedtrapping (punkt 9)

Vilkåret i punkt f) er endret i forbindelse med at den generelle aldersgrensen økes til 72 år. Fratredende fysioterapeut må være mellom 62 og 72 år og må fratre senest ved fylte 72 år.

Reglene ved delvis uførhet er endret. Tidsbegrensingen på 5 år gjelder ikke for varig delvis uføre som inngår nedtrappingsavtale.

Lokalisering og flytting (punkt 11)

I forrige avtaleperiode ble det innført bindingstid ved oppstart i instituttet der hjemmelen utlyses. Hensikten var å skape mer forutsigbarhet for driften av instituttene. Erfaringen viser at denne bestemmelsen har ført til en uforholdsmessig svak forhandlingsposisjon for tiltredende fysioterapeuter. Det var behov for en bedre balanse mellom tiltredende fysioterapeut og instituttets interesser. Partene valgte derfor å gjeninnføre bestemmelsene om flytting som gjaldt før 2024. Dersom fysioterapeuten ønsker å flytte, plikter vedkommende å drøfte dette med gjenværende hjemmelsinnehavere og kommunen før samtykke til flytting eventuelt gis.

Det er inngått en protokolltilførsel som sier at partene har en felles intensjon om at tiltredende fysioterapeut skal drive i den praksisen som er overdratt til vedkommende.

Aldersgrense og oppsigelse (punkt 21)

Aldersgrensen for opphør av driftsavtale uten oppsigelse er hevet fra 70 til 72 år. Kommunen og fysioterapeuten kan inngå en tidsbegrenset avtale om driftstilskudd ut over fylte 72 år, likevel ikke etter at fysioterapeuten er fylt 75 år.

Driftsavtalen opphører også uten oppsigelse når det foreligger et endelig vedtak fra helsemyndighetene om at fysioterapeuten har mistet sin autorisasjon eller retten til trygderefusjon. At det foreligger et endelig vedtak vil si at klagefristen er utløpt eller at en eventuell klage er ferdig behandlet. Bortfaller retten til trygderefusjon for en kortere periode kan kommunen inngå avtale med fysioterapeuten om at driftsavtalen likevel ikke skal opphøre og at kvalifisert vikar settes inn.

Ved suspensjon av autorisasjonen eller ved klage på vedtak om tap av autorisasjon eller retten til trygderefusjon, kan fysioterapeuten ta inn kvalifisert vikar til klagesaken er avgjort av helsemyndighetene.

Dersom fysioterapeuten ikke tar inn vikar senest innen to måneder etter at opprinnelig vedtak er truffet, opphører driftsavtalen uten oppsigelse.

Ny årsmelding (vedlegg 2)

Partene har utarbeidet en ny årsmelding som skal brukes dersom partene lokalt ikke blir enige om noe annet.

Partssammensatt arbeidsgruppe

Partene har en felles intensjon om å utvikle samarbeidet mellom avtalefysioterapeutene og kommunene. Det settes derfor ned en arbeidsgruppe som innen 1. september 2027 skal foreslå endringer i bestemmelsene i punkt 5 i ASA 4313. Det skal blant annet vurderes om det skal etableres allmennutvalg.

ASA 4313 er ingen tariffavtale, og må derfor vedtas av hver enkelt kommune. Vedtak kan gjøres administrativt. Vi anbefaler at avtalen også gjøres gjeldende for fysioterapeuter som ikke er tilsluttet NFF, NMF eller PFF.

For mer informasjon, se nettartikler om fysioterapiavtaler:

www.ks.no/fagomrader/lonn-og-tariff/fysioterapiavtaler

Hege Mygland
avdelingsdirektør

Anne Tøndevold
spesialrådgiver

Kontaktpersoner i KS:

Hege Torvbråten, Anne Jensen og Anne Tøndevold

e-post: medlemsservice@ks.no

Tlf: 24 13 64 00

ASA 4313 for perioden 2026-2027

Rammeavtale mellom KS og Norsk Fysioterapeutforbund (NFF), Norsk Manuellterapeutforening (NMF) og Privatpraktiserende Fysioterapeuters Forbund (PFF) om drift av selvstendig næringsdrivendes fysioterapivirksomhet som del av den kommunale helsetjenesten jf. helse- og omsorgstjenesteloven.

Generelle bestemmelser

1.1 Rammeavtalens bakgrunn og formål

Denne avtalen (heretter benevnt "rammeavtalen") er fremforhandlet av KS, NFF, NMF og PFF og regulerer de nærmere vilkår for avtaler mellom kommuner og selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter om utførelse av fysioterapivirksomhet i den kommunale helsetjenesten. Formålet med rammeavtalen er å skape forutsigbare rammebetingelser i forholdet mellom den enkelte fysioterapeut og kommunen, og i forholdet mellom fysioterapeuter ved overføring av avtalehjemmel m.v.

De økonomiske vilkår knyttet til selvstendig næringsdrivendes fysioterapivirksomhet med kommunal driftsavtale fremgår av egen avtale mellom KS/Helse- og omsorgsdepartementet og NFF, NMF og PFF (ASA 4303) og reguleres ikke av rammeavtalen.

1.2 Varighet og opphør

Rammeavtalen gjelder for perioden 01.01.2026 – 31.12.2027 og forlenges automatisk med ett år om gangen dersom ingen av partene sier den opp til opphør eller revisjon minst tre måneder før avtaleperiodens utløp.

1.3 Kommunens overordnede ansvar for den kommunale fysioterapitjenesten

Kommunen har et overordnet ansvar for kommunale helse- og omsorgstjenester, herunder kommunale fysioterapitjenester, i henhold til helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1, jf. § 3-2. Fysioterapitjenesten organiseres i samsvar med vedtatte kommunale og interkommunale planer for helsetjenesten.

Kommunen skal i sin planlegging, utbygging og drift av helsetjenesten tilstrebe en tilfredsstillende fysioterapidekning som skal innarbeides i godkjent helseplan. Kommunen bestemmer omfanget av selvstendig næringsdrivendes fysioterapivirksomhet, herunder vurderer omfanget av deltidshjemler utfra kommunens behov for fysioterapitjenester.

1.4 Definisjoner

I rammeavtalen betyr:

- a) Fysioterapeut: Fysioterapeut med autorisasjon etter helsepersonelloven.
- b) Individuell avtale/ driftsavtale: Avtale mellom fysioterapeut og kommune om utøvelse av selvstendig næringsdrivendes fysioterapivirksomhet med rett til

kommunalt driftstilskudd. For nærmere om selskapsavtaler, se punkt 2.

1.5 Partsforhold samt forholdet til individuelle avtaler

Parter i rammeavtalen er KS, NFF, NMF og PFF. Rammeavtalen etablerer kun rettigheter og plikter for de kommuner som har tilsluttet seg avtalen. Rammeavtalen og den individuelle avtalen skal bidra til at kommunen og fysioterapeuten kan oppfylle sine plikter, blant annet etter helse- og omsorgstjenesteloven. I tillegg til rammeavtalen skal det inngås individuell avtale mellom kommunen og den enkelte fysioterapeut i samsvar med vedlagte standardavtale. Partene legger videre til grunn at dette også gjøres overfor fysioterapeuter som ikke er tilsluttet NFF, NMF eller PFF. Den til enhver tid gjeldende rammeavtale danner ramme for hva som kan kreves ensidig av en part ved inngåelse eller revisjon av individuell avtale.

I sin fysioterapivirksomhet er fysioterapeuten selvstendig næringsdrivende. Avtalen er ikke til hinder for at fysioterapeuten kan organisere sin virksomhet i ulike selskapsformer. Dette er kommunen uvedkommende, og får således ingen betydning for fysioterapeutens rettigheter og plikter i forhold til kommunen og innbyggerne etter lover, forskrifter og avtaler.

Med mindre det er adgang til å benytte vikar etter bestemmelsene i rammeavtalen, skal fysioterapitjenesten utføres personlig av den fysioterapeuten som er tildelt avtalehjemmelen.

2 Særskilt om driftsavtale med selskap

Fysioterapivirksomhet skal fra 1.1.2018 organiseres gjennom

individuell avtale som selvstendig næringsdrift. Partene er enige om at det ikke er anledning til å inngå driftsavtaler med aksjeselskaper eller ansvarlig selskap (selskapsavtaler) etter dette tidspunkt.

Overgangsregel:

Driftsavtaler mellom kommune og selskap (selskapsavtale) inngått før 1.1.2018 løper videre på de vilkår som følger av denne avtalen inntil vedkommende fysioterapeut, som hjemmelen er knyttet til, slutter. Hjemmelen skal deretter lyses ut og tildeles i henhold til punkt 6. Overdragelse utløser rettigheter for selskapet i henhold til punkt 7. Denne overgangen fra selskapsavtale til individuell avtale innebærer ingen innløsning men forhindrer ikke kommunen i å benytte sin rett til innløsning etter punkt 12.

Fysioterapeut med minst 50 prosent hjemmel/stilling som er knyttet til en selskapsavtale har rett til å få omgjort sin andel av selskapsavtalen til en individuell driftsavtale dersom alle fysioterapeutene i selskapsavtalen er enig om dette.

3 Fysioterapitjenestens innhold

Fysioterapeuten skal drive fysioterapivirksomhet i henhold til relevant lovgivning, kommunens plan for helsetjenesten og driftsavtalen som inngås. Fysioterapeuten må utøve sin virksomhet i nært samarbeid med kommunens øvrige helsepersonell.

I avtaletiden skal fysioterapeuten drive kunnskapsbasert fysioterapi og kun benytte behandlingsformer som er akseptert av helsemyndighetene, jf. forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi m.m.

Fysioterapeut med driftsavtale med kommunen skal ha et åpent behandlingstilbud til befolkningen.

4 Fordeling av behandlingsoppgaver for å ivareta kommunens samlede behov

Pasienter med særskilte behov skal sikres nødvendig helsehjelp, jf. punkt 1.3.

Dersom pasienten av helsemessige årsaker ikke kan møte fram ved fysioterapeutens praksissted, skal behandling tilbys i pasientens hjem, barnehage, skole eller andre lokaler. Kommunen skal legge til rette for at behandlingsoppgaver utenfor instituttet kan gjennomføres effektivt og med kvalitet.

Kommunen skal etter drøfting med samarbeidsutvalget eller kontaktperson der samarbeidsutvalg ikke foreligger, utarbeide retningslinjer for samarbeid. Retningslinjene skal blant annet omfatte fordeling av pasienter mellom ansatte og selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter, blant annet ut fra kompetanse, avtalevolum, geografi og fysioterapeutens praksisprofil. Videre må retningslinjene inneholde en tidsangivelse for fordeling av oppgaver. Når retningslinjer foreligger, kan kommunen midlertidig stille krav om at inntil 1/5 av avtalt tid for behandlende virksomhet rettes mot kommunens udekkede behov. Det er en forutsetning at oppgavene er innenfor forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi m.m.

Ved krav om bassengtrening må kommunen vurdere om kravet står i rimelig sammenheng med fysioterapeutens utgifter forbundet med dette.

5 Kommunens orienteringsplikt/kontaktperson for selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter/samarbeidsutvalg i den enkelte kommune

5.1 Formål og organisering

Kommunen skal holde fysioterapeuter med driftsavtale så tidlig som mulig orientert om planer og forhold som kan ha betydning for den kommunale fysioterapitjenesten. Orienteringen skal skje gjennom kontaktperson for selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter i kommunen, eller slik kommunen finner hensiktsmessig.

Alle selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter som deltar i administrative møter tilstås møtegodtgjørelse etter kommunens satser. Kommunen betaler møtegodtgjørelse dersom kommunen avlyser et administrativt møte senere enn 24 timer før møtets planlagte oppstart.

De selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter i kommunen velger en representant blant selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter til å være deres kontaktperson inn mot kommunen. Det kan også velges en vararepresentant som om mulig ikke skal være tilknyttet samme gruppepraksis som kontaktpersonen.

Når kontaktperson for selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter i kommunen eller kommunen krever det, skal det opprettes et rådgivende samarbeidsutvalg mellom kommunens administrasjon og selvstendig næringsdrivende og ansatte fysioterapeuter i kommunen for å diskutere forhold av betydning for fysioterapitjenesten.

Samarbeidsutvalget skal legge til rette for at driften av fysioterapitjenesten skjer på en hensiktsmessig måte gjennom samarbeid mellom kommunens administrasjon og selvstendig næringsdrivende og fastlønte fysioterapeuter. De selvstendig næringsdrivende fysioterapeutene skal sikres innflytelse over drift og organisering av egen praksis i samsvar med de planer som er aktuelle for fysioterapitjenesten.

Kommunen bestemmer utvalgets omfang. NFF, NMF og PFF skal gis anledning til å være representert.

Samarbeidsutvalget konstituerer seg selv. Det tilstås møtegodtgjørelse etter kommunens satser.

Det kan opprettes felles samarbeidsutvalg for flere kommuner.

5.2 Samarbeidsutvalgets oppgaver

Samarbeidsutvalget kan gi råd i saker som gjelder (opplistingen er ikke uttømmende):

- fysioterapitjenesten slik den er beskrevet i lov, forskrift og avtaleverk
- planlegging av kommunens fysioterapitjeneste mht. kapasitet og lokalisering
- oppretting av avtalehemler og fastlønnsstillinger
- innløsning av avtalehemler
- flytting av praksis
- forslag til rapporteringsrutiner
- generelt om ventelister og ventelistereduserende tiltak
- fordeling av behandlingsoppgaver i forhold til kommunens samlede behov
- kvalitetsarbeid/kvalitetsindikatorer mht. ventetid, telefontilgjengelighet, behandling i pasientens hjem mv.

Samarbeidsutvalget skal ikke behandle:

- saker av personlig karakter med mindre berørte fysioterapeuter samtykker i det
- saker som vedrører brudd på plikter etter helsepersonelloven eller straffeloven

Samarbeidsutvalgets uttalelse skal følge saken. Mindretallets uttalelse skal fremgå.

5.3 Informasjon til befolkningen

Kommunen skal sørge for at innbyggerne i kommunen gis nødvendig informasjon etter forskrift om funksjons- og kvalitetskrav for fysioterapeuter med kommunal driftsavtale § 4.

Kommunen skal på sitt nettsted oppgi kontaktinformasjon til fysioterapeuter og manuellterapeuter som har driftsavtale med kommunen, herunder hvem som er psykomotorisk fysioterapeut eller har annen tilleggskompetanse. På nettstedet skal det henvises til gjeldende regler for økonomisk refusjon.

6 Utlysning og tildeling

6.1 Utlysning

Når kommunen blir kjent med at det vil bli ledighet i en avtalehjemmel, skal kommunen uten unødig opphold lyse ut avtalehjemmelen, med mindre kommunen treffer beslutning om innløsning av avtalehjemmelen etter reglene i punkt 12.

Kommunen kan velge å avvente utlysning av ledig avtalehjemmel av mindre omfang enn 50 prosent slik at denne kan slås sammen med avtalehjemmel som blir ledig på et senere tidspunkt. I slike tilfeller har fratreddende fysioterapeut rettigheter etter punkt 17.

Kommunen skal lyse ut nye og ledige avtalehjemler med minst tre ukers søknadsfrist i relevante tidsskrifter som Fysioterapeuten, Muskel&Skjelett og Fysioterapi i privat praksis og/eller landsdekkende avis, nettbasert portal eller liknende. Unntatt fra kravet om utlysning er ledighet av inntil tolv måneders varighet.

Vilkår av betydning for avtalehjemmelen skal fremkomme i utlysningen, herunder beskrivelse av fysioterapikompetanse som etterspørres, avtalehjemmelens størrelse, om og eventuelt hvor avtalehjemmelen er lokalisert, organiseringsform, type praksis (gruppe- eller solopraksis) mv. Det skal fremkomme av utlysningen at avtalehjemmelen er regulert av ASA 4313 slik den til enhver tid lyder. Gruppepraksisen som avtalehjemmelen knyttes til, skal få mulighet til å gi innspill til utforming av utlysningsteksten. Betingelser for inntreden i gruppepraksisen skal ikke fremkomme i utlysningsteksten.

6.2 Tildeling av avtalehjemmel og inngåelse av driftsavtale
Kommunen fatter vedtak om tildeling av avtalehjemmel. Partene legger til grunn at kommunens vedtak om tildeling av avtalehjemmel og oppsigelse eller heving av driftsavtale er enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b.

Kommunen skal tildele avtalehjemmelen til den søkeren som etter kommunens samlede vurdering er best faglig skikket i henhold til det ulovfestede kvalifikasjonsprinsippet. Ved tildeling skal det legges vekt på saklige kriterier. Som saklige kriterier menes faglig kompetanse, relevant erfaring, samarbeidsevner, evne til å drive selvstendig næringsdrift med videre.

Ved tildeling av avtalehjemmel inviteres kontaktperson/vara til å delta på intervju, forutsatt at vedkommende ikke er knyttet til praksisen eller er inhabil på annen måte.

Ved tildeling av avtalehjemmel lokalisert til gruppepraksis skal gjenværende hjemmelsinnehaveres uttalelse tillegges vekt, så fremt det er lagt vekt på saklige kriterier i samsvar med kvalifikasjonsprinsippet. Kommunen skal oversende utvidet

søkerliste/oversikt over søkere med kvalifikasjoner dersom gjenværende hjemmelsinnehavere i gruppepraksisen ber om det. Representant for de gjenværende i gruppepraksis inviteres til å delta som observatør på intervju, forutsatt at vedkommende er habil etter forvaltningsloven § 10.

Etter tildelingen skal kommunen fremsette tilbud om driftsavtale med fysioterapeuten som er tildelt avtalehjemmelen, og partene er enige om at vedlagt mønsteravtale benyttes (vedlegg 1 til rammeavtalen). Det skal uansett inntas en henvisning i avtaletilbudet om at driftsavtalen reguleres av den til enhver tid gjeldende ASA 4313.

Dersom kommunens tilbud ikke er akseptert innen fem uker etter at tilbudet er gitt, kan kommunen trekke tilbudet og behandle saken på nytt.

Etter avtale med kommunen kan det fra avtaleinngåelsen gis inntil 6 måneders frist for oppstart i praksisen.

7 Overdragelse av fysioterapivirksomhet med kommunal driftsavtale

7.1 Overdragelser

Avtalehjemmelen er en del av kommunens helse- og omsorgstjeneste og kan ikke selges/omsettes/overdras av den enkelte fysioterapeut når vedkommende avslutter sin virksomhet.

Ved tildeling av avtalehjemmelen til ny fysioterapeut, kan fratreddende fysioterapeut samtidig kreve overdragelse av fysioterapivirksomheten knyttet til driftsavtalen. Ved overdragelse av praksisen skal prisen mellom fratreddende og

tiltredende fysioterapeut omfatte verdien av inventar og utstyr etter takst. Retten og plikten til å overta inventar og utstyr er begrenset til eiendeler som etter sin art og sitt omfang er nødvendige for den virksomheten tiltredende fysioterapeut skal drive i medhold av den kommunale driftsavtalen. De nærmere vilkårene for overdragelse av fysioterapivirksomhet avtales mellom fratredende og tiltredende fysioterapeut. Vederlaget kan ikke avtales høyere enn eiendelenes omsetningsverdi, eller bruksverdi der denne antas å være høyere.

Fratredende fysioterapeut som krever overdragelse av virksomheten har også krav på vederlag for verdien av opparbeidet praksis dersom vedkommende har drevet praksis med kommunal driftsavtale i mer enn tre år.

Fratredende fysioterapeut har krav på vederlag for verdien av opparbeidet praksis selv om vedkommende har drevet praksisen kortere enn tre år, dersom det ble betalt slikt vederlag da fysioterapeuten selv overtok praksisen.

Dersom det skal ytes vederlag for verdien av opparbeidet praksis, kan dette ikke avtales høyere enn 20 prosent av gjennomsnittlig trygderefusjon, egenandel og driftstilskudd de tre siste år før vedtak om tildeling av avtalehjemmel til ny fysioterapeut. Trygderefusjon, egenandeler og kommunale driftstilskudd som er utbetalt direkte til godkjent vikar, inngår i beregningsgrunnlaget.

Blant annet kan følgende momenter ha betydning for verdien av opparbeidet praksis:

- Veldrevet og oppdatert praksis (kontinuitet, personell, IKT-systemer o.l.)
- Type praksis (gruppe- eller solopraksis)
- Lokalenes beliggenhet og tilgjengelighet for pasientene

- Lokalenes tilstand og fasiliteter
- Forventet pasientgrunnlag
- Overførbare leieavtaler og samarbeidsavtaler

Mellom fratreddende og tiltredende fysioterapeut kan det ikke avtales andre former for godtgjøringer/kompensasjoner enn det som fremgår av rammeavtalen. Fratreddende og tiltredende fysioterapeut kan ikke forhandle om overdragelsesvilkår før kommunen har foretatt tildeling av avtalehjemmelen og ny driftsavtale er inngått. Eventuell avtale om overdragelsesvilkår som er inngått før tildeling er ikke bindende for noen av partene.

Økonomisk oppgjør mellom fratreddende og tiltredende fysioterapeut er kommunen uvedkommende.

Hjemmelsinnehaver har ikke rett til overdragelse av fysioterapivirksomhet dersom kommunen etter punkt 11 annet ledd har krevd en annen lokalisering. Det samme gjelder tjeneste som i hovedsak er ambulerende og hvor pasientene er formidlet fra kommunen.

7.2 Tidspunkt for overtakelse

Overdragelse av fysioterapivirksomhet etter punkt 7 skjer med overtakelse fra det tidspunkt som ny driftsavtale begynner å løpe, med mindre annet avtales med kommunen.

Retten og plikten til å overta virksomheten på tidspunktet for overtakelse, gjelder selv om det er reist tvist etter punkt 8 om vilkårene for overdragelsen.

8   Tvist om overdragelsesvilkår

Tvist om vilkårene for overdragelse av fysioterapivirksomhet etter punkt 7 og 9 avgjøres ved nemndsbehandling etter reglene i punkt 23. Tvisteløsningsnemndas kompetanse omfatter ethvert tvistespørsmål i tilknytning til vilkårene for overdragelsen, herunder tvist om rett og plikt til å overdra virksomheten, hvilke eiendeler som er omfattet av overdragelsen, verdsettelsen, betalingsvilkår, overtakelsestidspunkt, mv.

Blir fratreddende og tiltredende fysioterapeut ikke enige om overdragelsesvilkårene innen 1 måned etter at ny driftsavtale er inngått, skal vilkårene fastsettes ved nemndsbehandling. Begge fysioterapeuter plikter å medvirke til nemndsbehandling og er bundet av nemndas avgjørelse.

Fysioterapeut som krever nemndsbehandling skal varsle motparten med 3 ukers varsel i rekommandert sending eller offentlig godkjent digital postkasse.

9   Overdragelse i form av nedtrapping

Fysioterapeut med individuell avtale har rett til å trappe ned sin virksomhet i tiden før fratreden grunnet alder eller uførhet. Nedtrapping innebærer en forskuttet overdragelse. Det oppstår ingen ny avtalehjemmel. I kunngjøringen skal det fremgå at driftsavtale inngås med opptrapping av virksomheten i tråd med fastsatt nedtrappingsplan.

Følgende vilkår gjelder i forbindelse med nedtrappingen:

- a) Nedtrapping innebærer overdragelse av hele hjemmelen. Alle prosedyrer etter punkt 6 skal derfor følges.

- b) Det må av hjemmelsinnehaver fremlegges en bindende nedtrappingsplan hvor virksomheten avvikles over en periode på inntil 5 år.
- c) Avtalehjemmelen må være minst 80 prosent av full hjemmel. Det kan trappes ned inntil 40 prosent av full hjemmel. Tiltredende fysioterapeut trer inn i virksomheten med minst 40 prosent av full hjemmel.
- d) Driftstilskuddet fordeles forholdsmessig til fysioterapeutene ut fra den enkeltes andel av hjemmelen i henhold til inngått nedtrappingsavtale.
- e) Nedtrapping innebærer verken midlertidig eller varig splitting av hjemmelen.
- f) Fratredende fysioterapeut må være mellom 62 (unntatt uførhet) og 72 år og må fratre senest ved fylte 72 år
- g) Fratredende fysioterapeut kan kreve virksomheten overdratt etter reglene i punkt 7. Vederlaget etter punkt 7 fastsettes ved nedtrappingsperiodens begynnelse. Det økonomiske oppgjøret foretas i samsvar med nedtrappingsplanen mot at tiltredende fysioterapeut gis tilgang til lokaler, inventar og utstyr i en forholdsmessig del av åpningstiden. Endelig overtakelse av virksomheten skjer fra det tidspunkt fratredende fysioterapeuts virksomhet er fullstendig avviklet. I nedtrappingsperioden fordeles driftsutgifter knyttet til virksomheten under driftsavtalen med en forholdsmessig andel på hver av på fysioterapeutene.
- h) Tiltredende fysioterapeut er bundet til instituttet. Rett til flytting oppstår ikke (med mindre fratredende fysioterapeut flytter).

- i) Nedtrappingen skal gjennomføres slik at det samlede omfanget av virksomheten under avtalehjemmelen ikke økes vesentlig i nedtrappingsperioden.

Reglene om nedtrapping av virksomhet får tilsvarende anvendelse ved varig delvis uførhet så langt de passer. Tidsbegrensningen i punkt 9 b) kommer ikke til anvendelse.

Fysioterapeutens rett til nedtrapping etter denne bestemmelsen fratar ikke kommunen rett til innløsning etter punkt 12. Krav om nedtrapping kan derfor avslås.

10 Dødsfall

Dersom hjemmelsinnehaver dør, overtar dødsboet avdødes rettigheter og forpliktelser etter driftsavtalen, og har rett til å videreføre praksis ved bruk av vikar inntil avtalehjemmelen overføres til ny fysioterapeut etter punkt 7 eller innløses etter punkt 12. Dødsboet har således krav på vederlag for opparbeidet praksis ved overdragelse av avdødes fysioterapivirksomhet, samt kompensasjon ved innløsning etter reglene i punktene 7 og 12.

11 Lokalisering og flytting

Ved ledighet i tidligere opprettet avtalehjemmel skal denne utlyses ved samme institutt, med mindre kommunen fastsetter en annen lokalisering.

Dersom kommunen fastsetter en annen lokalisering, har fysioterapeuten rettigheter etter punkt 12.

Lokalene skal være tilgjengelig for flest mulig og ha nødvendig utstyr for å ivareta fysioterapeutens pasientgrupper, jf.

forskrift om funksjons- og kvalitetskrav for fysioterapeuter med kommunal driftsavtale § 15. Dersom kommunen finner lokalene uegnet skal kommunen begrunne hva som gjør lokalene uegnet. Fysioterapeuten skal få mulighet til å utbedre manglene innen en nærmere frist. Dersom dette ikke blir overholdt, kan kommunen kreve en annen lokalisering. Dersom en annen lokalisering besluttet, utløses ikke rett til kompensasjon for innløsning etter punkt 12.

Ved nyopprettet avtalehjemmel bestemmer kommunen hvor virksomheten skal lokaliseres.

Flytting av praksis til nytt institutt eller til annen del av kommunen kan ikke skje uten kommunens samtykke. Kommunen bør ikke nekte samtykke dersom flyttingen ikke antas å medføre negative konsekvenser for kommunens tjenestetilbud, herunder kommunens geografiske fordeling av fysioterapeuter. Ved flytting kan kommunen stille vilkår om at praksisen ikke etableres som solopraksis.

Når avtaleinnehaver i gruppepraksis ønsker å flytte for å etablere praksis annet sted i kommunen, plikter vedkommende å drøfte dette med gjenværende hjemmelsinnehavere og kommunen før samtykke til flytting eventuelt gis.

12 Innløsning av avtalehjemmel ved ledighet - kompensasjon

12.1 Innløsning

Ved ledighet i individuell avtale kan avtalehjemmelen innløses.

Før eventuell innløsning skal kommunen vurdere det samlede omfang av fysioterapitjenester sett i forhold til det totale

helsetjenestetilbudet i kommunen. Kommunen skal ta stilling til eventuell innløsning innen rimelig tid.

Ved innløsning av avtalehjemmel i gruppepraksis skal uttalelse fra de øvrige i gruppepraksisen foreligge før saken behandles endelig.

Kommunen skal innhente uttalelse fra samarbeidsutvalget/kontaktperson for de selvstendig næringsdrivende fysioterapeutene før innløsning besluttet.

12.2 Kompensasjon for økonomisk tap

Ved innløsning av avtalehjemmel skal kommunen kompensere det økonomiske tap fratredende fysioterapeut lider ved ikke å kunne overdra sin praksis etter punkt 7. Tap på utstyr utover det som trengs innen kommunehelsetjenesten dekkes ikke.

Fysioterapeut som har drevet praksisen mer enn 3 år har rett til godtgjøring for verdien av opparbeidet praksis med inntil 20 prosent av gjennomsnittlig trygderefusjon, egenandeler og driftstilskudd de 3 siste år. Fratredende fysioterapeut har krav på vederlag for verdien av opparbeidet praksis selv om vedkommende har drevet praksisen kortere enn tre år, dersom det ble betalt slikt vederlag da fysioterapeuten selv overtok praksisen.

12.3 Tvist om kompensasjon

Tvist om retten til økonomisk kompensasjon i forbindelse med innløsning av avtalehjemmel, herunder kompensasjonens størrelse, avgjøres ved nemndsbehandling etter reglene i punkt 23.

Blir kommunen og fysioterapeut ikke enige om kompensasjon innen 1 måned etter at innløsning er besluttet, fastsettes vilkårene ved nemndsbehandling. Begge parter plikter å medvirke til nemndsbehandling.

13 Driftstilskudd

Kommunen skal betale driftstilskudd til hjemmelsinnehaveren. Størrelsen på driftstilskuddet fastsettes i egen avtale mellom KS/Helse- og omsorgsdepartementet og NFF, NMF og PFF (ASA 4303). Fullt driftstilskudd utbetales ved 100 prosent avtalehjemmel og reduseres forholdsmessig avhengig av størrelsen på avtalehjemmelen.

Kommunen skal bare opprette deltidshjemler når dette samsvarer med det reelle behovet, jf. punkt 1.3 siste setning.

Det skal ikke inngås driftsavtaler som tilsvarende mindre enn 50 prosent av fullt driftstilskudd.

Størrelsen på avtalehjemmelen skal være i samsvar med omfanget fysioterapeuten forutsettes å arbeide.

Driftstilskuddet utbetales med 1/12 hver måned. Utbetalingene skal justeres for endringer i tilskuddet i henhold til ASA 4303 innen 1. oktober i endringsåret med etterbetaling fra virkningstidspunktet for endringen.

Utbetaling av fullt driftstilskudd forutsetter at fysioterapeuten selv bærer alle utgiftene ved driften.

Fysioterapeuten kan ikke kreve egenandeler o.l. ut over det som er fastsatt av staten, jf. forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi m.m. Økte egenandeler under

henvisning til redusert hjemmel o.l. er mislighold av driftsavtalen.

14   Arbeidstid og åpningstid

Fysioterapeut med 100 prosent avtalehjemmel skal ha en arbeidstid på gjennomsnittlig 36 timer per uke i 45 uker per kalenderår. For fysioterapeuter over 60 år er arbeidstiden 44 uker per kalenderår. Etter avtale med kommunen kan dette fravikes.

Tid til administrasjon inngår i arbeidstiden som fremkommer i avsnittet ovenfor.

Åpningstid fastsettes etter drøftinger. Innenfor rammen av avtalt årsverk kan det avtales endringer i åpningstid grunnet sesongmessige variasjoner i pasienttilgangen.

Dersom fysioterapeuten over tid har lavere aktivitet enn avtalt, har denne varslingsplikt overfor kommunen.

15   Fravær fra praksis

15.1 Fravær

Fravær skal meldes til kommunen. Kommunen kan kreve nærmere dokumentasjon av fraværet.

Fravær ut over 7 uker per år (8 uker per år for fysioterapeuter over 60 år), jf punkt 14 første avsnitt, krever kommunens samtykke.

Kommunen skal normalt samtykke til fravær grunnet etter- og videreutdanning i fysioterapi, forskning eller tillitsverv på heltid eller deltid i NFF, NMF eller PFF.

Fysioterapeuten har rett til fravær grunnet sykdom, svangerskap eller fødsel, begrenset til ett år. Det samme gjelder for adoptivforeldre og fosterforeldre når omsorgen for barn overtas. Retten til fravær gjelder ikke ved stebarnsadopsjon eller hvis barnet er over 15 år.

Fysioterapeuten har rett til fravær grunnet avtjening av ordinær verneplikt, siviltjeneste, repetisjonsøvelse eller andre pliktige kurs eller øvelser. Såfremt fysioterapeuten stiller vikar gjøres det ikke fradrag i driftstilskudd.

Avvikling av ferier og annet nødvendig fravær skal skje i samråd med øvrige fysioterapeuter og meddeles kommunen. Det forutsettes rimelig fysioterapidekning hele året.

15.2 Driftstilskudd ved fravær

Fravær utover 7 uker per år (8 uker per år for fysioterapeuter over 60 år) fører til trekk i driftstilskuddet.

Kommunen betaler driftstilskuddet uendret ved fravær grunnet sykdom, svangerskap, fødsel eller permisjon for adoptivforeldre og fosterforeldre når omsorgen for barn overtas, sammenhengende inntil 16 dager.

Kommunen betaler også driftstilskuddet i inntil 10 dager per kalenderår ved fravær som skyldes sykdom hos barn under 12 år, eller under 16 år dersom det foreligger kronisk sykdom eller funksjonshemning. Dersom fysioterapeuten har omsorg for mer enn to barn utvides antall dager uten trekk i driftstilskuddet til 15 dager, og til 20 dager dersom barnet er funksjonshemmet eller kronisk sykt. Dersom fysioterapeuten er alene om omsorgen fordobles ovennevnte kvoter.

Fysioterapeut som har omsorg for barn har også rett til fravær uten trekk i driftstilskudd dersom:

- a) barnet blir innlagt i helseinstitusjon og fysioterapeuten oppholder seg ved helseinstitusjonen,
- b) barnet er utskrevet fra helseinstitusjon og fysioterapeuten må være hjemme fordi barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie, eller
- c) barnet har livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade.

Ved fravær etter bokstavene a og b gjelder aldersgrensene i tredje ledd. Rett til fravær etter bokstav c gjelder til og med det kalenderåret barnet fyller 18 år, men uten hensyn til alder hvis barnet er psykisk utviklingshemmet. Fysioterapeuten har også rett til fravær når det ytes pleiepenger eller opplæringspenger. Fysioterapeuten har videre rett til fravær for å delta i opplæring ved godkjent helseinstitusjon eller offentlig kompetansesenter for å kunne ta seg av og behandle barnet. Det utbetales ikke driftstilskudd for fravær når det ytes pleiepenger eller opplæringspenger med mindre fysioterapeuten har vikar under fraværet.

Det utbetales ikke driftstilskudd etter de foregående fraværsgrunner i punkt 15.2 for fravær som samlet overstiger tre måneder i et kalenderår med mindre fysioterapeuten har vikar som ivaretar ansvaret under fraværet.

Det gjøres ingen avkortning for fravær inntil 12 dager per kalenderår som skyldes offentlige verv eller verv i NFF, NMF eller PFF.

Ved delvis fravær foretas forholdsmessig trekk i driftstilskuddet.

Kommunen kan etter en konkret vurdering opprettholde utbetaling av driftstilskuddet til fysioterapeut som gjennomfører etter- og videreutdanning som er særlig viktig for kommunens fysioterapitjeneste, også i tilfelle der vikar ikke inntas.

16 Vikar mv.

Fravær som nevnt i punkt 15 gir fysioterapeuten rett til å innta kvalifisert vikar som skal godkjennes av kommunen. Ved planlagt fravær ut over 16 dager kan fysioterapeuten pålegges å innta vikar. Inntak av vikar skjer i samråd med kommunen.

Inntak av vikar for fravær utover 12 måneder skal kunngjøres og tildeles av kommunen etter reglene i punkt 6.

Driftstilskuddet utbetales til vikaren. Ved vikariat av inntil tre måneders varighet kan tilskuddet betales til fysioterapeut som innehar avtalehjemmelen. Økonomisk oppgjør mellom fysioterapeuten og vikaren er kommunen uvedkommende.

17 Midlertidig driftsavtale ved overføring av avtalehjemmel

Dersom eksisterende driftsavtale utløper før ny driftsavtale trer i kraft ved overføring av avtalehjemmel etter punkt 7, har fratredende fysioterapeut rett til å videreføre driftsavtalen midlertidig med én måneds oppsigelsestid inntil ny driftsavtale trer i kraft. Ved slik forlengelse har fratredende fysioterapeut rett til å innta vikar etter reglene i punkt 16.

Dersom fratredende fysioterapeut ikke benytter seg av retten til å videreføre driftsavtalen, har gjenværende fysioterapeuter i samme gruppepraksis rett til å inngå midlertidig driftsavtale

med kommunen på samme vilkår. Det forutsettes at fysioterapeutenes arbeidsomfang øker tilsvarende.

Dersom verken fratredende fysioterapeut eller gjenværende fysioterapeuter i samme gruppepraksis benytter seg av retten til å inngå midlertidig driftsavtale etter første og annet avsnitt, kan kommunen inngå midlertidig driftsavtale med annen fysioterapeut med inntil 6 måneders varighet uten kunngjøring.

18 Endringer i avtalehjemmelen

Endringer i avtalen, for eksempel knyttet til intensivert pasientbehandling for tidsperioder under tre måneder, kan avtales ved behov.

19 Rapportering

Fysioterapeuten skal avgi grunnlagsdata til kommunen for føring av pasientstatistikk. Fysioterapeuten skal på begrunnet forespørsel dokumentere omfanget av og innholdet i praksisen. Dersom partene lokalt ikke blir enige om noe annet, skal mal som fremgår av vedlegg 2 til avtalen benyttes.

Dersom det er opprettet samarbeidsutvalg i kommunen etter punkt 5, skal utvalget på forespørsel gis innsyn i grunnlagsdata og dokumentasjon som nevnt i første avsnitt.

Fysioterapeuten skal på begrunnet forespørsel informere kommunen om andre avtalehjemler, arbeidsforhold, oppdrag og lignende som fysioterapeuten har påtatt/påtar seg som fysioterapeut.

Fysioterapeuten skal informere kommunen umiddelbart dersom HELFO har fratatt fysioterapeuten retten til trygderefusjon.

20 Varighet og oppsigelse av individuell avtale

Driftsavtale skal inngås uten tidsbegrensning.

Begge parter kan si opp driftsavtalen med minimum seks måneders oppsigelse. Når oppsigelse foreligger kan kortere oppsigelsesfrist avtales. Oppsigelsen fra kommunen må være saklig begrunnet.

Begge parter kan heve avtalen med øyeblikkelig virkning ved vesentlig mislighold fra den annen parts side.

Før vedtak om oppsigelse/heving treffes av kommunen skal kommunen sende forhåndsvarsel til fysioterapeuten med innkalling til drøftingsmøte.

21 Opphør uten oppsigelse

Driftsavtalen opphører uten oppsigelse når fysioterapeuten fyller 72 år. Kommunen og fysioterapeuten kan inngå en tidsbegrenset avtale om driftstilskudd ut over fylte 72 år, likevel ikke etter at fysioterapeuten er fylt 75 år.

Driftsavtalen opphører uten oppsigelse dersom fysioterapeuten etter endelig vedtak fra helsemyndighetene mister sin offentlige autorisasjon eller blir fratatt retten til trygderefusjon, jf. folketrygdloven § 25-6. Bortfaller retten til trygderefusjon for en kortere periode kan kommunen inngå avtale med fysioterapeuten om at driftsavtalen likevel ikke skal opphøre og at kvalifisert vikar settes inn.

Ved suspensjon av autorisasjonen eller ved klage på vedtak om tap av autorisasjon eller retten til trygderefusjon, kan fysioterapeuten innta kvalifisert vikar i sin praksis inntil saken er avgjort av helsemyndighetene. Dersom fysioterapeuten ikke inntar kvalifisert vikar senest innen to måneder etter at opprinnelig vedtak er truffet, opphører driftsavtalen uten oppsigelse. Kommunen skal godkjenne vikaren. Reglene i punkt 16 gjelder tilsvarende.

22 Revisjon av individuell driftsavtale

Driftsavtalen kan fra begge parter side kreves revidert hvert år.

23 Nasjonal tvisteløsningsnemnd

23.1 Opprettelse av nasjonal tvisteløsningsnemnd

KS, NFF, NMF og PFF oppretter en nasjonal tvisteløsningsnemnd og utarbeider saksbehandlingsregler/retningslinjer for denne.

Nemnda er selvfinansierende. Partene er solidarisk ansvarlige overfor nemnda for nemndas utgifter i den enkelte sak, og pro rata ansvarlige overfor hverandre. Dette er ikke til hinder for at den ene part pålegges å erstatte den annen parts andel av nemndas utgifter etter de saksomkostningsregler som gjelder for nemnda.

23.2 Nemndas saklige kompetanse

Nemnda avgjør tvister etter rammeavtalen punkt 8 og vedtak om innløsning etter punkt 12 med bindende virkning for partene.

24   Tvist om individuelle driftsavtaler

Tvist om forståelsen av individuell driftsavtale eller oppsigelse etter punkt 20 i avtalen her søkes løst ved forhandlinger mellom kommunen og den enkelte fysioterapeut. Partene kan la seg bistå av rådgiver eller advokat.

Fører forhandlingene ikke frem kan partene bli enige om å løse tvisten ved voldgift.

Hver av partene skal oppnevne en voldgiftsmann og voldgiftsmennene i fellesskap en oppmann. Unnlater en part å oppnevne voldgiftsmann eller blir voldgiftsmennene ikke enige om oppmannen, foretas oppnevnelsen av tingrettens leder.

Hver av partene kan bringe tvisten inn for domstolsbehandling.

25   Tvist om rammeavtalen

Dersom det oppstår tvist om forståelsen av denne avtalen skal tvisten søkes løst ved forhandlinger mellom KS og NFF, NMF og PFF.

Fører forhandlingene ikke frem skal tvisten løses ved voldgift.

Hver av partene (KS på den ene siden og NFF, NMF og PFF på den andre siden) skal oppnevne hver sin voldgiftsmann og de to voldgiftsmennene i fellesskap en oppmann. Unnlater en part å oppnevne voldgiftsmann eller blir voldgiftsmennene ikke enige om oppmannen, foretas oppnevnelsen av tingrettens leder.

Vedlegg 1

INDIVIDUELL DRIFSAVTALE OM SELVSTENDIG NÆRINGSDRIFT FOR FYSIOTERAPEUT

Kommune .....

Fysioterapeut .....

Fysioterapeutens og kommunens plikter fremgår av den til enhver tid gjeldende avtale mellom KS og NFF, NMF og PFF om selvstendig næringsdrift for fysioterapeuter (ASA 4313), herunder tvisteløsningsmekanismene i punkt 23 og 24.

Praksisen skal for tiden utøves fra lokaler i .....

Avtalehjemmelens størrelse: .....t/uke .....uker/år

Normalt skal praksisen ha følgende åpningstider:

Mandag :

Tirsdag :

Onsdag :

Torsdag:

Fredag:

..... antall timer per uke kan avsettes til veiledning av fysioterapeuter i grunn-, etter- og videreutdanning.

Den individuelle driftsavtalen kan ikke overdras.

Driftsavtalen kan kreves revidert første gang ....., jfr. avtalens punkt 22.

Sted og dato .....

.....
kommune

.....
fysioterapeut

Vedlegg 2

ÅRSMELDING FOR SELVSTENDIG NÆRINGSDRIVENDE FYSIOTERAPEUT

Opplysninger om praksisen

Navn:

Arbeidssted:

Driftsavtalens størrelse i prosent:

Autorisasjon: Fysioterapeut ☐   Manuellterapeut ☐

Takstkompetanse: A3 ☐   A7 ☐   A8 ☐   A9 ☐

Videreutdanning/etterutdanning/fordypning:.

Kurs/faglig oppdatering gjennomført i løpet av det siste året:

Nøkkeltall

Aldersfordeling	Antall pasienter		Antall konsultasjoner	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Fra 0 inntil 1 år				
Fra 1 inntil 6 år				
Fra 6 inntil 16 år				
Fra 16 inntil 26 år				
Fra 26 inntil 40 år				
Fra 40 inntil 50 år				
Fra 50 inntil 60 år				
Fra 60 inntil 70 år				
Fra 70 inntil 80 år				
Fra 80 år og eldre				
Totalt antall				

Antall pasienter med hjemmeadresse i en annen kommune:

Antall pasienter som ble behandlet utenfor praksisstedet:

Antall pasienter som fikk gruppebehandling:

Har du bassenggrupper?   Ja ☐   Nei ☐

Ventetid

Gjennomsnittlig ventetid for prioritert(e) pasientgruppe(r) i kommunen:

Prioritet 1   Prioritet 2   Prioritet 3

Generell ventetid er   økende ☐   stabil ☐   synkende ☐

Ventetid for høyest prioritert pasientgruppe er

økende ☐   stabil ☐   synkende ☐

Til protokoll:

1. Retningslinjer for vikaravtale

NFF, NMF og PFF er enige om at leien ikke kan avtales høyere enn summen av hjemmelshavers dokumenterte kostnader i forbindelse med praksisen i leieperioden, med et påslag på inntil 15 prosent.

2. Partene har en felles intensjon om å utvikle samarbeidet mellom avtalefysioterapeutene og kommunene. Det settes derfor ned en arbeidsgruppe som innen 1. september 2027 skal foreslå endringer i bestemmelsene i punkt 5 i ASA 4313.

Det skal blant annet vurderes om det skal etableres allmennutvalg.

3. Til punkt 11:

Partene har en felles intensjon om at tiltredende fysioterapeut skal starte opp og drive praksisen ved det instituttet hjemmelen er utlyst.